

IREGSZEMCSE HELYZETELEMZŐ, HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

2018. OKTÓBER

TARTALOMJEGYZÉK

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	3
2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése.....	3
3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ.....	5
3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis.....	5
3.1.1. A folyamatok értékelése.....	5
3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése.....	6
3.1.3. A településfejlesztés és –rendezés kapcsolata.....	7
3.2. Problématérkép/értéktérkép.....	9
3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek.....	11
3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása.....	11
3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek).....	11
3.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek).....	11

2.

HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

Általában igaz, hogy Magyarország kistelepülései, de különösen azok, melyek geopolitikai tekintetben sem mutathatnak fel előnyöket, sem gazdasági, sem társadalmi tekintetben nincsenek kedvező helyzetben.

Ahogy az adatok országosan, évtizedes távlatokban is csökkenő tendenciát mutatnak, úgy Iregszemcse települést is a folyamatosan fogyó népesség jellemzi. A község lélekszáma 2015. évben 2621 fő volt. A lakosság közel 95 %-a magyar, 4 %-a roma kötődésű.

A településen a fiatal korosztályok százalékos aránya valamelyest magasabb, mint a járási átlag, és meghaladja mind a megyei, mind az országos átlagot. Tehát a munkaképes korú, illetve a jövő generációjának tekinthető 30 év alatti lakosok aránya kedvezőbb képet mutat, mint a nagyobb területi egységekben. Ennek okán a nyugdíjas korosztály aránya is alacsonyabb, mint a járási, a megyei, de akár az országos átlag.

Iregszemcse foglalkoztatottsági mutatói jellemzően kedvezőbbek, mint a Tamási járás adatai, ugyanakkor alatta maradnak mind a megyei, mind az országos statisztikáknak. Az aktív korúak közül azok, akik helyben nem tudnak munkát vállalni, elsősorban Tamásiba, Tabra, Siófokra, kisebb részben Székesfehérvárra, Budapestre, Dombóvárra ingáznak.

Iregszemcse megközelíthetősége tekintetében elmondható, hogy a község a megyén belül kedvező közlekedési pozícióban, a 65. és a 651. számú utak csomópontjában helyezkedik el, 65 km-re a megyeszékhelytől és 12 km-re a járásszékhelytől. Városi rangú település a közelségében a járásszékhely Tamási (8.041 fő), valamint a Somogy megyei Tab (4307 fő) és Siófok (25.468 fő), a Tolna megyei Simontornya (4051 fő), és Dombóvár (18.311 fő), melyek vonzáskörzetében helyezkedik el. Megközelítése elsősorban közúton ideális. A település vonattal a MÁV 40-es számú (Dombóvár - Sárbogárd) vasútvonalán csak közúti kapcsolattal érhető el. A megállóhely Pincehelyen, Iregszemcsétől mintegy 25 km-re található.

Iregszemcsén a közműellátottság a vezetékes vízellátás vonatkozásában biztosított, a belterületen a szennyvízcsatorna hálózat kiépült, a villamos hálózat teljeskörű. A vezetékes és mobil távközlési rendszerek kiépültek. A gázellátás a pusztákat leszámítva a településen megoldott. A közműellátottság hiátusai elsődlegesen a puszták esetében jelentkeznek.

A település Egészségházában a háziorvosi ellátás mellett fogorvosi ellátást, védőnői tanácsadást is biztosítanak. A településen gyógyszertár is üzemel. A lakosság alapellátását biztosító kereskedelmi egységek a községben megtalálhatók. Az alapszintet meghaladó intézményi ellátást a lakosok többségében Tamásiban veszik igénybe.

Az intézmények tekintetében a település óvodát, művelődési házat, könyvtárat, falumúzeumot, örökségházat is fenntart.

A településen a mezőgazdasági termelők segítése és információval való ellátása a falugazdász feladata. A családsegítő családgondozói feladatokat lát el, ellátásokat közvetít, és szervezési tevékenységeket végez. A közbiztonságról a körzeti megbízott gondoskodik.

A településen a zaj- és porszenyezés a 65. számú főút átmenő forgalmának köszönhetően jelentős. Ennek okán a lakosság részéről több alkalommal is érkezett panasz az önkormányzathoz.

Iregszemcse természetföldrajzi szempontból a Tolnai-Hegyháttól nyugatra, a Kelet-Külső-Somogy kistáj területén helyezkedik el. A településhez tartozó terület a Tolna Megyei Területrendezési Tervben foglaltak alapján ökológiai folyosóban fekszik, országos vízminőség-védelmi területen helyezkedik el.

A település a gazdag történeti múltból fakadóan mélyen gyökerező hagyományokkal rendelkezik.

A hagyományörzés és -teremtés jegyében a településen élők hétköznapijait a falu számos programja színesíti, többek között évente megrendezett eseményekkel.

Iregszemcsén számos civil szervezet, elsősorban egyesület és alapítvány segíti a szabadidő hasznos eltöltését, a közösség szervezését.

A vallási közösségek tekintetében a katolikus (a lakosság 53%-a), református (a lakosság 10%-a) hívők vallásgyakorlását a helyi egyházközségek segítik. A településen az említett felekezetek épített emlékekkel is rendelkeznek.

Iregszemcse térsége kiemelkedően jó termőhelyi adottságokkal rendelkezik, így jelentős a településen a mezőgazdasági tevékenység, azon belül is a növénytermesztés. A legtöbb munkahely ebben a szektorban található. A kiegészítő kereseti források nagy része is mezőgazdasági jellegű.

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1. A folyamatok értékelése

Iregszemcse települést a folyamatosan fogyó népesség jellemzi, a munkaképes korú lakosság aránya alacsony. A település foglalkoztatottsági mutatói jellemzően kedvezőbbek, mint a Tamási járás adatai, ugyanakkor alatta maradnak mind a megyei, mind az országos statisztikáknak, az aktív korú lakosság közel fele Tamásiba, Tabra, Siófokra, kisebb részben Székesfehérvárra, Budapestre, Dombóvárra ingázik.

Iregszemcse megközelíthetősége jó, tömegközlekedéssel a környező városi rangú települések rugalmasan elérhetők.

A közműves infrastruktúra megfelelő mértékben kiépült.

A településen az alapfokú egészségügyi ellátás biztosított, gyógyszertár is üzemel. A lakosság alapellátását biztosító kereskedelmi egységek a községben megtalálhatók. Az alapszintet meghaladó intézményi ellátást a lakosok többségében Tamásiban veszik igénybe.

A település óvodát, művelődési házat, könyvtárat is fenntart.

A településen a zaj- és porszennyezés a 65. számú főút átmenő forgalmának köszönhetően jelentős.

A településhez tartozó terület ökológiai folyosóban fekszik, országos vízminőség-védelmi területen helyezkedik el.

Iregszemcse gazdasága alapvetően mezőgazdasági tevékenységekre alapul. A település lakosságának egy része (mintegy 120 család) jelenleg is a mezőgazdaságban talál megélhetésre.

A település hatályos településrendezési tervében kijelölt lakóterületi fejlesztések túlnyomórészt kihasználatlanok maradtak, így újak kijelölése nem javasolt, azonban ezek felülvizsgálatát el kell végezni.

A rendezési tervben jelölt jelentős, mintegy 20 hektár gazdasági területnek csak kis része került beépítésre, bővítése, újak kijelölése nem indokolt.

Az önkormányzat tudatos, átgondolt településfejlesztési elképzeléssel fokozatosan javítja a településképet, közterületeket alakít ki, fenntartja azokat.

A település jelentős ingatlan vagyonnal rendelkezik, melyek megfelelő hasznosítása a költségvetés szempontjából pozitív eredményt hozhat.

A meglévő önkormányzati tulajdonú épületek funkcióval való megtöltése mellett a karbantartásukról, felújításukról gondoskodik anyagi lehetőségének függvényében.

A település közösségi ereje az intézményeinek megtartásával, az identitás tudat erősítésével fokozatosan erősíthető.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

A helyzetfeltáró munkarészben bemutatott tények és folyamatok elemzését SWOT analízis módszerével mutatjuk be. Az elemzés során figyelembe kell venni minden olyan elemet, amely lényeges a település jövője szempontjából, ugyanakkor a részletek mellőzése mellett célszerű a település szempontjából kulcsfontosságú tényezőkre fókuszálni.

Az erősségek és gyengeségek esetében elsősorban a község belső adottságait mutatjuk be, míg a lehetőségek és veszélyek esetében a külső körülményeknek a település szempontjából meghatározó jelentőségű tényezőit jelenítjük meg. A SWOT analízis keretein belül elvégzett strukturált összefoglalás segítséget nyújt a település döntéshozóinak a célok és stratégiák meghatározásában.

Összefoglaló SWOT táblázat	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Vonzó természeti környezet • Megfelelő szintű közműves ellátottság • Jó megközelíthetőség • Járasszékhely közelsége • Környező városok gyors elérhetősége • Megfelelő szintű és színvonalú szolgáltatások és kereskedelmi ellátás • Jól működő szociális ellátórendszer • Oktatási, nevelési, kulturális intézmények nagyrészt felújítottak, energetikai szempontból korszerűek • Rendezett közterületek • Tranzit szerepkör • Kiváló mezőgazdasági adottságok 	<ul style="list-style-type: none"> • Folyamatosan előregedő lakosság • Szélesedik a társadalmi szakadék a településen élők rétegei között • A fiatalok elvándorlása • Kedvezőtlen foglalkoztatottsági helyzet különösen az alacsonyan képzettek körében • Felújításra szoruló belterületi utak és járdák • A lakásállomány előregedő • A mezőgazdasági termékek helyben történő feldolgozására, értékesítésére alkalmas infrastruktúra hiányos • Kiepített kerékpárút hiánya • Közösségi rendezvények száma kevés

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> • Energiahatékonysági felújítások folytatása • Megújuló energiaforrások széles körű alkalmazása az intézmények, valamint a háztartások energiaellátásánál • Önkormányzati tulajdonú területek hasznosítása helyi munkaerő igénybe vételével • A helyi lakosok számára magas minőségű közterületek kialakítása • A természeti és építészeti értékek kihasználása imázsteremtés céljából • Észak-déli irányú tranzit szerepkör a 65. 	<ul style="list-style-type: none"> • Népeségfogyás felgyorsul, erősödik az elvándorlás • Az átmenő forgalom környezetterhelő hatása miatt a település központ adottságait nem sikerül kihasználni • Elapadnak a pályázati források, ami miatt fejlesztések maradnak el vagy időben eltolódnak • A gazdasági szerkezet még inkább egyoldalúvá válik, így a település népesség megtartó képessége tovább csökken • Az előregedő társadalom egyre fokozódó

<p>számú úton</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kerékpárutak fejlesztésével bekapcsolódás az országos hálózatba • A kerékpárhálózati fejlesztésekkel párhuzamosan a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése • A megüresedő házak hasznosítása vendégházként • Gazdasági szereplők fejlesztéseinek segítése, igényeik támogatása • Kaposvári Egyetem Takarmánytermesztési Kutató Intézete nyújtotta lehetőségek kiaknázása • A már kijelölt iparterületek hasznosításának elősegítése • A helyben előállított termékek feldolgozásának elősegítése • A helyi termékek készítésére épülő rendezvények szervezése • A környékbeli településekkel közös programok szervezése 	<p>terhet ró az önkormányzatra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egyre kevesebb munkahely tovább növeli a szociális ellátórendszerbe kényszerülők számát • A jövedelmek csökkenéséből fakadóan visszaszoruló fogyasztás egyre szűkíti a településen elérhető szolgáltatások számát
--	--

A külső összefüggések bemutatása kapcsán fontos megemlíteni, hogy az átfogó célok tekintetében Tolna Megye Területfejlesztési Konceptiójában megfogalmazott három átfogó cél - így a gazdaság megerősítése, a társadalmi megújulás, valamint a vonzó vidéki élettér megteremtése - kapcsolódik Iregszemcse települési céljaihoz. Iregszemcse település legfontosabb célkitűzései között szerepel a munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése, valamint a településfejlesztési politika tekintetében az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó célkitűzések, melyek Tolna megye átfogó célkitűzései közül a gazdaság megerősítéséhez és a vonzó vidéki élettér kialakításának céljához kapcsolódnak. Iregszemcse önkormányzatának célja az intézmények kiegyensúlyozott működtetése és fejlesztése, a község fejlődésének elősegítése, a község lakói életkörülményeinek, környezetének javítása, de minimum szinten tartása, ami a megyei programban megfogalmazott vonzó vidéki környezet és élettér megteremtésével összhangban került megfogalmazásra.

3.1.3. A településfejlesztés és –rendezés kapcsolata

A településfejlesztési célok nagy részét a település műszaki adottságai befolyásolják. A biztonságos, élhető lakókörnyezet biztosítása az önkormányzat feladata, aminek kialakítását a településrendezési eszközök szabályozzák. A közlekedési, településszerkezeti, geomorfológiai, vízföldrajzi adottságokat, a természetvédelmi, épített örökség értékeit szem előtt tartó szabályozás szükséges.

Lakóterületek

A település belterületeinek túlnyomó része falusias jellegű lakóterületi területfelhasználásba tartozik, a régebben beépített területeken rendkívül mély telkekkel, az újabban kialakított területrészeken viszont szinte túlságosan kis telekmérettel. Az új lakások építését szolgáló telekkínálat folyamatosan megfelelő, ami hosszú távon és a lakónépesség növekedése mellett is elegendő.

Gazdasági területek

A helyi vállalkozások működési feltételeinek segítése olyan gazdasági területek kerültek kijelölésével, amelyek biztosítani tudják a cégek számára a megfelelő kereteket fejlesztéseik kivitelezéséhez. Ezekben a speciális, elsősorban mezőgazdasági üzemi tevékenység célját szolgáló beépítésre szánt területeken a mezőgazdasági termeléshez és feldolgozáshoz kapcsolódó üzemi épületek, továbbá az ezekkel összeegyeztethető kereskedelmi, szolgáltató épületek és szolgálati lakások is létesíthetők.

Településközponti vegyes területek

Az önkormányzat fenntartásában működő intézmények a központ köré csoportosulva, a besorolási kategóriában, de szétszórtnan helyezkednek el. A körülöttük lévő területeket településközponti vegyes területbe soroltak, ami megfelelő teret biztosít a fejlesztéseknek.

Központi vegyes területek

A településen található, szociális-oktatási intézményként működő kastély és területe e kategóriába tartozik.

Különleges területek

A község katolikus temetője a belterület délnyugti határán helyezkedik el. A temető a tervek szerint is bővítést igényel. A református temető területe elegendő méretű, területi fejlesztése szükségtelen. A sporttelep a község keleti határán, a kastélypark mellett helyezkedik el, hosszú távon kielégíti a község igényeit. A külterület felől többszintű erdősávval védett. A településszerkezeti tervben új elemként jelenik meg a patak mentén elterülő terület, ahol vadasparkhoz hasonlóan különleges állatok tartására és bemutatására van igény.

Zöldterületek

A település közhasználatú zöldfelületekkel viszonylag nagy mennyiségben rendelkezik a községközpontban, melyek jól illeszkednek a település szerkezetébe. A szerkezeti terv a település központi részén az Ireg patak menti területet zöldfelületként jelöli, e területek egyrészt játszótér kialakítására, másrészt kisebb rendezvények lebonyolítására tehetőek alkalmassá.

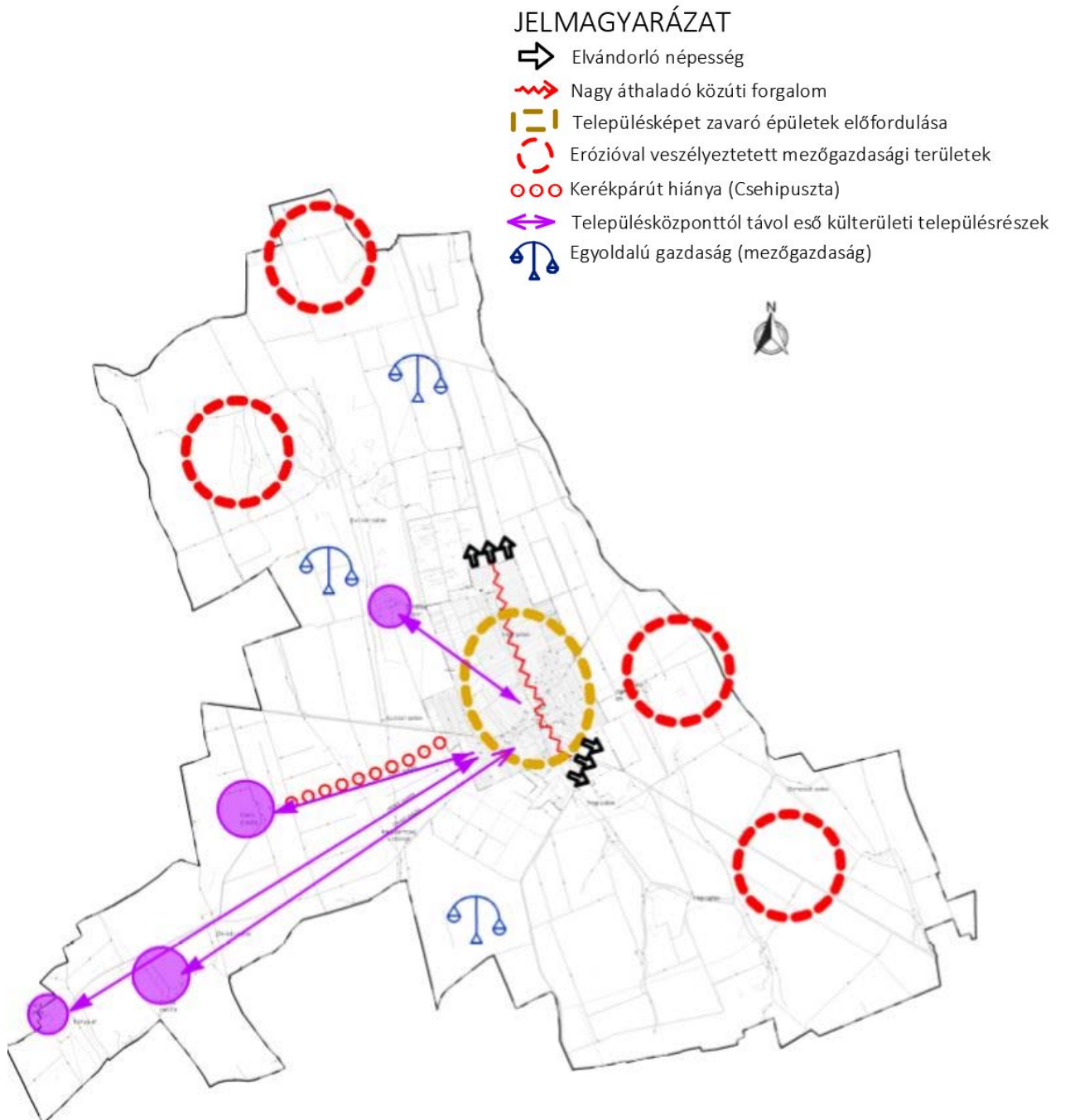
Mezőgazdasági területek

Mezőgazdasági terület a sajátos tájjelleg, tájhasználat, a tájkarakter valamint a táji, környezeti értékek védelme alapján településszerkezeti egységekre tagolódnak. A településrendezés eszközeivel is biztosítani kell a termőföldek rendeltetésszerű hasznosítását, az épületek tájba illeszkedő kialakítását, valamint meg kell akadályozni a földrészetek elaprózódását. A korlátozott funkciójú mezőgazdasági területeken figyelembe kell venni az ökológiai, természetvédelmi, tájképi, valamint környezetvédelmi szempontokat is úgy az építési lehetőségek megfogalmazásakor, ahogyan a művelési ág meghatározása alkalmával.

3.2. Problématérkép/értéktérkép

A település problémáinak és értékeinek összefoglalója térképi formában, a területi lehetőségek és korlátok térképi ábrázolása

Problématérkép

Értéktérkép

JELMAGYARÁZAT

- Kiváló és jó termőhelyi adottságú szántók
- Kastélypark - természetvédelmi terület
- Működő gazdasági telephelyek
- Beépítetlen gazdasági terület
- Közművesített, beépítetlen lakótelkek
- Mezőgazdasági Kutatóintézet
- Egészséges vidéki környezet
- Megújuló energiaforrások kihasználásának lehetősége
- Jó közlekedési kapcsolatok
- Intézményekkel/szolgáltatási funkciókkal jól ellátott belterület
- Szakrális és történelmi építményekben bővelkedő településközpont
- Halastavak

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

A település mérete nem indokolja, hogy külön településrészekre bontott elemzés készüljön.

3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

A Központi Statisztikai Hivatal Népszámlálási főosztály Népszámlálási szervezési osztálya (továbbiakban: KSH) a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) alapján adott adatszolgáltatása, állásfoglalása szerint Iregszemcsén nem található olyan terület, mely a szegregációs mutató alapján megfelelné a tényleges szegregátum, vagy a szegregációval veszélyeztetett terület feltételeinek.

3.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

A település mérete nem indokolja, hogy egyéb szempontból beavatkozást igénylő terület lehatárolásra kerüljön.